

És un motiu de satisfacció posar a l'abast del públic el *Corpus de toponímia de Menorca*, del recordat Josep Mascaró Pasarius. És aquesta una obra d'investigació i difusió dels noms de lloc de l'illa, un exhaustiu estudi de la nostra toponímia, part fonamental del que es coneix com a patrimoni cultural intangible.

El patrimoni cultural intangible és el conjunt de formes de cultura tradicional i popular, obres col·lectives que sorgeixen d'una cultura i es fonamenten en la tradició, de transmissió principalment oral. Vinculat, doncs, a les identitats culturals, fa referència als modes de vida, expressions, costums i creativitat popular.

El patrimoni intangible, del qual la toponímia n'és expressió territorial, és d'una fragilitat extrema, sotmès a un clar perill de desaparició, entre altres motius, perquè, per definició, no té suports físics que el sustentin. Això precisament ha de ser el que convidi les institucions i la societat en general a prendre consciència de la necessitat de preservar aquesta riquesa.

La toponímia, com deia, és expressió territorial d'aquest patrimoni intangible. La toponímia és la part de l'onomàstica que estudia l'origen i el significat dels noms de lloc. Els noms no són mai res de circumstancial. Darrere cada nom hi ha una informació que se sintetitza en una paraula. Els topònims, així, ens parlen de les comunitats humanes que han passat per un territori determinat (a Menorca, ens recorden, per exemple, el passat islàmic de l'illa), ens parlen dels accidents geogràfics, de la riquesa natural de l'illa. Ens parlen també d'esdeveniments històrics, de naufragis, de personatges que un temps foren... Els topònims, així, esdevenen també camins per conèixer el llegat que ens ha arribat i, en definitiva, per conèixer-nos.

Els topònims s'estan perdent. Lligats com estan a una forma de transmissió oral en desús, cada cop hi queden menys persones dipositàries dels noms: pagesos i pescadors, especialment, que amb la seva progressiva desaparició s'enduen aquesta riquesa. I també altres circumstàncies, com la moda ridícula de "rebatejar" amb noms inventats indrets que tota la vida havien tingut la pròpia denominació.

Per aquest motiu, és bàsic difondre l'important treball fet en el camp de la toponímia per Josep Mascaró Pasarius, és bàsic que la gent conegui els topònims, el seu origen, el seu significat.

Diu el poeta Salvador Espriu en el seu "Inici de càntic en el temple"

*Però hem viscut per salvar-vos els mots,
per retornar-vos el nom de cada cosa.*

La història reconeixerà, sens dubte, Josep Mascaró Pasarius com una persona que va ser decisiva per a la salvaguarda del patrimoni cultural dels menorquins. La seva feina va ser fonamental per a la conservació, difusió i posterior protecció del patrimoni arqueològic de Menorca. Com també haurà estat fonamental per a la conservació de la toponímia menorquina. Mascaró Pasarius va recórrer cada racó de l'illa, va demanar, va investigar, per tal de fixar els noms d'aquests racons, per tal d'investigar-ne l'origen i el significat. Una feina ingent que es va traduir en el *Corpus de toponímia de Menorca*.

Per tant, el *Corpus de toponímia de Menorca* és una obra que té un caràcter excepcional fora de dubte. En aquest corpus es recullen una gran quantitat de topònims, fins i tot

noms de tanques. Així mateix, ve acompanyat d'una àmplia documentació, amb referències històriques que permeten establir l'etimologia dels topònims i la seva evolució al llarg del temps.

És, doncs, aquest corpus de toponímia, una obra de referència, una obra que esdevé indispensable per al coneixement i l'estudi dels topònims de Menorca.

Mateu Martínez Martínez
Conseller de Cultura i Educació